

Mol: dubbelspoor met sterkere mensen, toegankelijke diensten

‘Enerzijds versterken we mensen om te kunnen participeren aan de samenleving en anderzijds willen we diezelfde samenleving ook toegankelijker maken. We willen diensten en instanties helpen nadenken over alle mogelijke manieren om ook de kansengroepen te bereiken,’ zegt Tine Vreys van de Molse dienst Samenlevingsopbouw. De facto werken gemeente en OCMW in deze dienst al een hele tijd samen. Niet dat het gemakkelijk is, maar het loont, vooral voor de samenleving.

TEKST KATTY CREYTENS

‘Vanmorgen kreeg ik een mail van Jan, een van onze vrijwilligers, hij is ons zo dankbaar.’ Inne Dierckx heeft een glimlach tot achter haar oren: ‘Jan is lang werkloos geweest, elke sollicitatie was opnieuw een afknapper. Als vrijwillige lesgever is hij altijd wel nuttig bezig gebleven en heeft hij een hele vriendenkring opgebouwd. Hierdoor heeft Jan de moed nooit opgegeven en altijd de kracht gevonden om door te gaan. En nu heeft hij uiteindelijk dan toch werk gevonden!’ Voor zulke levenswendingen hebben ze in Mol de dienst samenlevingsopbouw uitgevonden. Die dienst is een samenwerkingsverband tussen de gemeente en het OCMW van Mol. Omdat hij is ingebed in de sociale dienst van het OCMW, is het gemakkelijk samenwerken met de andere subteams die gespecialiseerd zijn in schulden, energie en activering. Ook de nabijheid van de externe partners zoals de VDAB is een pluspunt. Samenlevingsopbouw mag tevens rekenen op de ondersteuning van de administratieve ploeg van de Sociale Dienst.

Dat goed samenwerken, over de grenzen van de verschillende subteams heen, ook in Mol een ware uitdaging vormt, steekt medewerker van de dienst samenlevingsopbouw Tine Vreys niet weg: ‘Maar dankzij onze procesteams blijft de eenheid van de sociale dienst bewaard.’

In deze procesteams overleggen medewerkers van de verschillende subteams over drie gemeenschappelijke thema's: visie, teambuilding en verbinding (inzetten op gelukkige medewerkers), administratieve efficiëntie. Kleine acties en stapjes leveren mooie resultaten op.

Multiplicatoreffect

Integratie, onderwijsopbouwwerk en ontwikkelingssamenwerking waren vroeger eenpersoonsdiensten in het gemeentehuis. Door de deskundigen onder te brengen bij het team samenlevingsopbouw en dus bij de sociale dienst van het OCMW komt een multiplicatoreffect op gang dat in meer slagkracht uitmondt. Nu zitten deze medewerkers niet meer op een eilandje te werken, maar kunnen ze voor een integrale methode kiezen: nu werken ze systematisch en gepland.

Ondertussen is het voor hen ook heel normaal hun dossiers op twee politieke fora te brengen: het comité sociale zaken binnen het OCMW en het schepencollege. De teamleden zijn er erg trots op dat zij via het ambtelijk memorandum hebben kunnen wegen op het meerjarenplan waarin de strijd tegen de armoede nummer één van de beleidsdoelen is. In de uitvoering van het beleidsplan heeft de dienst samenlevingsopbouw via acties en projecten een dikke vinger in de

pap. ‘Vanavond is het weer spannend,’ zegt Sofie Bloemen. ‘We gaan met enkele collega's op het comité sociale zaken het jaarplan toelichten. We hebben hard aan een PowerPointpresentatie gewerkt om de raadsleden mee te nemen in onze teamvisie.’ Tine Vreys toont me de tekening die deze visie ondersteunt: een stijgende trap met de sociale grondrechten moet aan mensen uit de kansengroepen toegang verschaffen tot de bredere samenleving: ‘Door integraal te werken op de domeinen van onderwijs, cultuur, sport, gezondheid, vrije tijd, werk en jeugd kun je armoede en uitsluiting echt bestrijden.’ Samenlevingsopbouw wil expliciet op een dubbel spoor werken. Tine Vreys: ‘Enerzijds versterken we mensen om te kunnen participeren aan de samenleving en anderzijds willen we diezelfde samenleving ook toegankelijker maken. We willen diensten en instanties helpen nadenken over manieren om ook de kansengroepen te bereiken.’ Zo prikkelt de dienst scholen in het werken met pictogrammen en tot laagdrempelig taalgebruik in hun omgang met anderstalige kinderen.

Inne Dierckx maakt er zoals de andere teamleden ook een erezaak van duurzaam te werken: ‘Omdat we zo breed werken, krijgen we ongelooflijk veel ideeën en mogelijkheden toegespeeld. Maar we hebben ondertussen geleerd om niet op alles in te gaan. En we hoeven ook niet altijd zelf de trekker te zijn, adviseur of partner zijn is ook belangrijk. We willen nu eerst “onze trechter” inzetten: we verzamelen in een brede mond de vele uitdagingen en problemen die instanties en cliëntgroepen op ons loslaten. Daarna reflecteert het team: wat past er in onze visie en missie? Wat is precies onze taak?’

Door de deskundigen integratie, onderwijsopbouwwerk en ontwikkelingssamenwerking onder te brengen bij het team samenlevingsopbouw en dus bij de sociale dienst van het OCMW komt een multiplicatoreffect op gang dat in meer slagkracht uitmondt.

Is er een andere, beter geschikte partner om het nieuwe project in te bedden? Zo komen we tot een versmalde, maar wel-overwogen output. Door selectiever en gericht te kiezen ontstaat ruimte voor verandering en vernieuwing. We kijken ook heel aandachtig of we projecten kunnen laten verzelfstandigen door ze bijvoorbeeld in de handen van de doelgroep zelf te leggen.'

Veel inzet van eigen expertise

De tienkoppige dienst samenlevingsopbouw, onder leiding van diensthoofd Frank Van Vaerenbergh die ook aanspreekfiguur is voor het armoedebeleid, werkt steeds meer in duo's om continuïteit bij plotse uitval te garanderen. De kennis en kunde van de individuele teamleden wordt zoveel mogelijk gedeeld zodat het team als geheel hiervan kan leren en groeien.

Zo is Ine Inne Dierckx onderlegd in vrijwilligerswetgeving en -beleid. Zij ondersteunt de ambtenaren die in hun eigen diensten vrijwilligers aansturen. Mol kan er prat op gaan dat zevenhonderd vrijwilligers, onder leiding van 22 ambtenaren, zich inzetten op 22 verschillende taken op veertien verschillende diensten. Kandidaat-vrijwilligers worden naar de verschillende werkplekken gegend.

Tine Vreys is de onderwijsdeskundige en ondersteunt scholen in hun omgang met diversiteit en armoede. Via een stevig netoverschrijdend netwerk van lagere en secundaire Molse scholen wordt in een sfeer van vertrouwen en oprechtheid gewerkt aan gemeenschappelijke knelpunten in trajecten zoals taalstimulering. Het Babelkous-project brengt vrijwilligers aan huis bij allochtone gezinnen om kinderen Nederlands te leren en de ouders wegwijs te maken.

Sofie Bloemen is een ervaren groepswerker met mensen die in armoede leven. Via ontmoeting, animatie en vorming worden mensen versterkt om voor zichzelf op te komen. Steeds verder groeit de samenwerking met Ons Huis, een Molse vereniging waar armen het woord nemen. De financiële drempels naar cultuur, sport en vrije tijd worden beleidsmatig weggewerkt. De vroegere kaartenbank met gratis toegangskaarten is vervangen, mede op vraag van de

doelgroep, wegens te paternalistisch en indiscreet. Vandaag is er het systeem van de vrijetijdscheque, anoniem en met een cliëntbijdrage, gedragen door vele verenigingen en zelfs commerciële clubs. Steeds meer geldt werken met een sociaal tarief als gemeentelijke subsidievoorwaarde voor de Molse verenigingen. Toch ziet Sofie Bloemen nog een belangrijke uitdaging in het toegankelijker maken van de gemeentelijke diensten. Er is gelukkig veel goede wil bij het personeel, maar het blijft moeilijk hen door de bril van armoede of etnische minderheid te doen kijken. De digitale kloof is hiervan het beste voorbeeld: er wordt heel hard ingezet op digitale dienstverlening, maar tegelijk dreigt hierdoor ook nieuwe uitsluiting.

Om die digitale kloof bekommert Lieve Verdonck zich. Via computerlessen, gegeven door vrijwilligers, kunnen kleine groepjes mensen aansluiting vinden bij de digitale wereld. Vanuit de concrete behoefte aan een digitale publieke ruimte werd een hele werking opgezet, die vanaf 2015 kan verzelfstandigen. Het centrale uitgangspunt blijft dat mensen in armoede er terecht moeten kunnen.

Annelies Daems is als integratieambtenaar zeer begaan met diversiteit. Een netwerk van etnisch-culturele zelforganisaties fungeert als klankbord voor het gemeentelijk beleid. Een intern diversiteitstraject versterkt leidinggevendens zoals de kok van het woonzorgcentrum en de coördinatoren voor sociale tewerkstelling, schoonmaakdienst en werkstraffen in hun omgang met armoede en andersstaligheid.

Karen Drooghmans en Anneleen Embrechts zijn nieuwe medewerkers die zich toeleggen op de strijd tegen kinderarmoede. Zo ontwikkelen zij bijvoorbeeld het nieuwe peuterspeelpunt dat kansarme ouders wil bijstaan in de opvoeding van jonge kinderen.

Louis Geysmans, specialist ontwikkelingssamenwerking, is de jongste aanwinst van het team. Het is nu al zeker dat de methodieken en tools van de Noord-Zuidwerking zeer nuttig kunnen zijn voor de projecten van de andere collega's. Het team voelt zich geprikkeld door de open kijk op andere culturen, het streven naar duurzaamheid en de solidariteitsgedachte die Louis Geysmans en zijn vrijwilligers inbrengen.

Rob Philipsen is onderlegd in toegankelijke gezondheidszorg. Via lezingen worden thema's uit de geestelijke gezondheid zoals stress, dementie en Alzheimer bij een groot publiek gebracht. Voor mensen in armoede is er gratis toegang tot psychologische hulp. Rob weet bovendien alles over het welzijnsoverleg. Het uitgebreide regionale netwerk dat in de loop der jaren samen met de naburige OCMW's werd geknoopt, is een ongelooflijke rijkdom waaruit de collega's kunnen putten om nieuwe projecten en acties op te zetten.

Samen en van onderuit

De grootste troeven van de dienst samenlevingsopbouw zijn de sterke netwerken met partners en doelgroepen, de vrijwilligerswerking, de bottom-up-werkwijze en het brede actieterrein. 'Voor elke nieuwe actie of project vinden we al snel een bootje om mee in te stappen,' zegt Sofie Bloemen. De menselijke relaties zijn de rode draad in dit succes, maar meteen ook de achilleshiel. Het vraagt tijd, mensen en energie om de banden met de verschillende stakeholders te onderhouden. Samenwerking komt niet vanzelf, je moet erin investeren, ook via informele contacten. Tegelijkertijd blijft het een uitdaging om de beleidsverantwoordelijken hiervan bewust te maken én te houden. Daarvan is de dienst samenlevingsopbouw zich bewust. Dus verzorgt hij de communicatie met de politieke fora en dit niet alleen met traditioneel verslagwerk, statistieken of evaluaties. Zo hebben ze de leden van het bijzonder comité ooit in een zitting getrakteerd op cupcakes bij de koffie. Op elke cake stond een vlaggetje met de benaming van een lopend project. De verschillende projecten werden zo een boeiend én zeer gesmaakt agendapunt.

Op mijn afsluitende vraag hoe zij naar de mogelijke integratie tussen gemeente en OCMW kijken, halen ze allemaal hun schouders op: 'Pff, wij werken al jaren goed samen. Dus veel zal er voor ons niet veranderen, tenzij misschien een eengemaakte vakantieregeling, vormingsreglement en prikklok.'

Katty Creytens is VVSG-stafmedewerker vorming sociale diensten